

І. М. Григорчак,
к. держ. упр., доцент кафедри міжнародного туризму,
Київський університет культури, м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-1935-3485

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.14.58

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА КУРОРТІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНО- СТРУКТУРНИЙ АСПЕКТ

I. Hryhorchak,
PhD in Public Administration, Assistant Professor of the Dept. of International Tourism, Kyiv University of Culture

FEATURES OF FUNCTIONING OF REGIONAL STATE ADMINISTRATION AUTHORITIES
IN THE FIELD OF TOURISM AND RESORTS: ORGANIZATIONAL AND STRUCTURAL ASPECT

У статті аналізується проблема, пов'язана з функціонуванням регіональних органів державного управління в сфері туризму та курортів. Виокремлюється проблема організаційно-структурного аспекту управління туристичною галуззю. Зазначено, що вітчизняна практика регіонального управління туризму пройшла декілька організаційно-управлінських етапів свого розвитку. Автором порушується питання недосконалості організаційної структури регіональної системи управління сферою туризму і курортами. Наголошено на відсутності будь-якої системності у виділенні структурних підрозділів ОДА з туризму і курортів, що займаються питаннями розвитку туризму та курортів. Указано на залежності значною мірою кінцевого результату туристичної політики регіональних органів влади від рівня організації управління розвитком туристичної сфери. Зазначено, що організаційна структура має бути типовою і не надто залежати від регіональних особливостей, будучи водночас ефективною. Пропонується спростити структуру, систематизувавши та уніфікувавши структурні одиниці ОДА, що забезпечують функціонування туристичної галузі в регіоні.

The article analyzes the problem related with the functioning of regional state administration authorities in the field of tourism and couples. The problem of organizational and structural aspect of management of the tourism industry is highlighted. It is stated that the domestic practice of the regional tourism management has undergone several organizational and managerial stages of its development: the regional structural units in the majority do not correspond to the name of the authority at the central level, which generally reduces the effectiveness and coordination, breaks the integrity of tourism management.

The article emphasizes that there is no system in allocation of structural units of the regional state administration on tourism and resorts dealing with the development of tourism and resorts. It is proved that at the moment it is not necessary to talk about a single model of the organizational structure of the regional management in the field of tourism: it is dealt with by the departments/directorates/divisions of the regional state administration of different blocs. The causes of organizational uncertainty in the field of tourism management at the regional level are analyzed. It is indicated the dependence, in large measure, of the final result of the tourist policy of the regional authorities on the level of management organization for tourism development. It is stated that the organizational structure should be typical and not too dependent on regional features, while being effective. It is suggested to simplify the structure by systematizing and unifying the structural units of the regional state administration providing the functioning of the tourism industry in the region. It is advisable,

according to the author, that in its organizational structure there should be a separate, purely 'tourist' structural unit. The type of this structural unit should be determined by the regions themselves, based on the competitiveness of tourist regional resources and the view of the place and role of tourism in the system of socio-economic priorities of the region's development.

Ключові слова: децентралізація, державне управління, регіональний розвиток, інституційний розвиток, туризм, структурний підрозділ.

Key words: decentralization, state administration, regional development, institutional development, tourism, structural unit.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У контексті переходу до нового етапу децентралізації влади та реформування державної регіональної політики в Україні відбувається складний процес перезавантаження регіонального рівня влади, яка поступово стає однією з головних у системі державного управління.

Якщо раніше основну роль у формуванні та реалізації державної регіональної політики відігравали центральні органи виконавчої влади (далі — ЦОВВ), то останнім часом їм відводиться роль розробки концептуальних засад та вдосконалення нормативно-правової бази регулювання відповідної сфери діяльності, натомість більш вагома роль у реалізації регіональної політики відводиться регіональним органам державного управління.

Водночас, як показує українська дійсність, до таких змін не завжди готові регіональні структури державної влади, що детермінує необхідність їхньої модернізації, у тому числі й удосконалення організаційної структури регіональної системи управління туристичною сферою, як важливої складової її інституційного забезпечення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Останнім часом в Україні спостерігається підвищена увага наукової спільноти до регіональної проблематики, у тому числі до розвитку туристичної сфери. Водночас, питання пов'язане з становленням та функціонуванням регіональних органів управління у сфері туризму наразі ще не достатньо повно досліджено. Як правило, воно науковцями розглядається побічно, у контексті перетрубацій ЦОВВ, що забезпечували реалізацію державної туристичної політики, або під час дослідження розвитку сфери туризму та курортів у окремо взятому регіоні. Серед дослідників, які висвітлювали це питання, хотілося б виділити таких учених: Н. Виговська, Л. Давиденко, Н. Коніщева, О. Марченко, А. Матвієнко, Л. Оніщук, І. Саух, В. Семенов.

МЕТА СТАТТІ

Метою дослідження є в аналіз організаційно-структурного аспекту становлення та розвитку регіональних органів державної виконавчої влади в сфері туризму та курортів в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як відомо, відповідно до базового Закону України "Про туризм", системоутворюючим суб'єктом регулю-

вання туристичної сфери на регіональному рівні виступають обласні державні адміністрації (далі — ОДА), у складі яких функціонують відповідні структурні підрозділи, які безпосередньо забезпечують реалізацію державної політики у сфері туризму та курортів.

Водночас сьогодні доводиться говорити про недовисконалість організаційної структури системи управління туристичною сферою на регіональному рівні. Для того, щоб краще розібратися в суті питання, слід зробити історичний екскурс у минуле і проаналізувати процес становлення і розвитку виконавчих органів регіонального управління туристичною сферою в незалежній Україні.

Як відомо, з 1989 року в Україні не існувало ЦОВВ, які б забезпечували реалізацію державної політики в сфері туризму. Така структура — Державний комітет України по туризму — з'явилася відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 616 від 10 листопада 1992 року.

Наказом голови Державного комітету України з туризму № 3 від 22 квітня 1993 р. в усіх областях були утворені місцеві органи управління туризмом — Генеральні агентства з туризму в областях та м. Києві [21]. Вони з'явилися на базі державних туристичних підприємств — регіональних підрозділів колишньої системи "Інтуриста" [1, с. 20]. На території Кримського півострова функціонували Міністерство курортів і туризму Республіки Крим (утворено наприкінці 1993 р.) та орган з управління туризмом у м. Севастополі.

На думку А. Матвієнка, "після започаткування ліцензування туристичної діяльності у 1994 р генеральні агентства по туризму в регіонах стали, по суті, звичайними комерційними структурами державної форми власності, що надавали туристичні послуги, але водночас мали певні повноваження щодо консультування, ліцензування і контролю інших туристичних підприємств свого регіону" [1, с. 20—21].

Проаналізувавши повноваження генеральних агентств з туризму, можна виокремити такі їхні основні функції: представницьку — мали певні повноваження представляти в регіонах інтереси Державного комітету України з туризму, взаємодіяли з ОДА та РДА, прикордонними та митними службами, установами міністерств та відомств з питань, що стосувалися сфери туризму; ліцензійну — виконували заходи з сертифікації, класифікації та реєстрації підприємств, установ, організацій, приватних осіб, які здійснювали туристичну діяльність; координаційно-контролюючу — координували та контролювали роботу всіх туристичних підприємств та організацій на території регіону.

Відлік становлення регіональних органів влади в сфері туризму в його класичному розумінні слід розпо-

чинати з прийнятого в 1995 р. базового Закону України "Про туризм". У ньому в статті 4 серед іншого вказувалося, що місцевими органами державної виконавчої влади в галузі туризму є відповідні структурні підрозділи у складі органів державної виконавчої влади в АРК, областях, містах Києві та Севастополі" [15]. Однак це радше були наміри держави забезпечити ефективне інституційне функціонування сфери туризму на регіональному рівні, ніж констатація факту.

Це питання піднімалося і через два роки. Зокрема, згідно з "Програмою розвитку туризму в Україні до 2005 року" протягом 1997 року планувалося утворити структурні підрозділи з туризму в складі органів виконавчої влади в АРК, областях, містах Києві та Севастополі [12], однак його на практиці так і не вдалося втілити в життя.

Красномовним свідченням цього є Указ Президента України № 1400 від 29 грудня 1998 року "Про Положення про Державний комітет України по туризму" [10]. У ньому лише побіжно подається інформація про місцеві органи виконавчої влади з питань туризму і навіть згадки немає про функціонування відповідних структурних одиниць на регіональному рівні.

Наступного року Кабінетом Міністрів України була прийнята постанова № 728 від 29 квітня 1999 р. "Про заходи подальшого розвитку туризму", де серед іншого рекомендувалося "головам ОДА створити структурні підрозділи з питань туризму" [7]. Про вжиття "заходів щодо створення підрозділів з питань туризму в місцевих органах виконавчої влади" йшлося і в Указі Президента України № 973/99 від 10 серпня 1999 р. "Про Основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року" [9].

Цього ж таки року Кабінетом Міністрів України була прийнята ще одна постанова № 1101 від 22 червня 1999 р. "Про примірні переліки управлінь, відділів та інших структурних підрозділів обласної, Севастопольської міської, районної, районної у місті Севастополі державної адміністрації" [11]. Відповідно до Примірного переліку управлінь, відділів та інших структурних підрозділів обласної державної адміністрації в останній передбачалося функціонування окремої структурної одиниці, яка б забезпечувала державну регіональну політику в сфері туризму — управління з питань туризму.

Попри таку кількість нормативно-правових актів, у яких порушувалося питання про створення регіональних структурних підрозділів з туризму, однак наприкінці 90-тих рр. ХХ ст. ця проблема так і не була знята з порядку денного, оскільки лише деякі голови ОДА знайшли в її організаційній структурі місце для функціонування відповідних одиниць.

Така позиція значної частини керівників ОДА була викликана не лише не до кінця усвідомленим значенням туризму в житті регіону, а й не системною, а подекуди і не зрозумілою політикою вищих органів державної влади в цій сфері.

Так, у 2000 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову № 821 "Про упорядкування структури місцевих державних адміністрацій". У Примірному переліку управлінь, відділів та інших структурних підрозділів обласної державної адміністрації передбачалося лише в разі потреби утворення окремого струк-

турного підрозділу, що забезпечував би державну регіональну політику в сфері туризму — управління (відділ) з питань туризму і курортів [16]. Як бачимо, порівняно з нормативно-правовим актом Кабінету Міністрів України № 1101 від 22 червня 1999 р. "Про примірні переліки управлінь, відділів та інших структурних підрозділів обласної, Севастопольської міської, районної, районної у місті Севастополі державної адміністрації" [11], ця постанова наділила структурний підрозділ новими повноваженнями, пов'язаними з питанням розвитку курортної індустрії, при цьому він тепер утворювався лише "у разі потреби".

Чергова реорганізація ЦОВВ у сфері реалізації туристичної політики і утворення наприкінці 2000 р. Державного комітету молодіжної політики, спорту та туризму на базі трьох державних комітетів, у тому числі і Державного комітету України з туризму, стала приводом до аналогічного процесу на регіональному рівні та утворення єдиного структурного підрозділу у відповідних сферах.

Попри те, що утворення Державного комітету молодіжної політики, спорту та туризму негативно позначилося на розвитку туристичної сфери в Україні, водночас почала вибудовуватися більш чітка система з координативної та взаємодії органів управління туристичною сферою на рівні центр-регіон.

Особливо ця робота посилювалася після чергової реорганізації ЦОВВ, що забезпечував реалізацію туристичної політики, і утворення наприкінці 2001 року Державної туристичної адміністрації України (далі — ДТАУ). Так, в Положенні про ДТАУ, затвердженому Указом Президента України № 331/2002 від 11 квітня 2002 року "Питання Державної туристичної адміністрації України", серед завдань ДТАУ вказується, що вона "погоджує в установленому порядку призначення на посади та звільнення з посад керівників відповідних структурних підрозділів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, координує в установленому порядку діяльність цих підрозділів" [3].

І хоча на той час функції регулювання туристичної галузі в основному забезпечували управління з питань фізичної культури, спорту і туризму, однак поступово з неї почали виокремлюватися структурні підрозділи з туризму. Так, протягом 2001—2004 рр. вони з'являються в Чернівецькій, Херсонській, Рівненській, Одеській, Тернопільській областях [2]. У 2003 р. Кабінетом Міністрів України було затверджено і відповідне Типове положення про управління (відділ) з питань туризму і курортів обласних, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації [19].

У 2005 році, після Помаранчевої революції, унаслідок чергової оптимізації системи ЦОВВ, було утворено Державну службу туризму і курортів України, як ЦОВВ, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері туризму та курортів у структурі Міністерства культури і туризму України.

У контексті цих змін був прийнятий Примірний перелік управлінь, відділів та інших структурних підрозділів ОДА, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 328 від 11 травня 2005 р. "Про структуру місцевих адміністрацій", згідно з яким перед-

бачалося на рівні регіонів (за винятком АРК) утворення управлінь культури і туризму, які повинні були забезпечувати функції регулювання туристичної сфери [14]. У 2007 р. чергова постанова Кабінету Міністрів України підтвердила цю рекомендаційну назву управлінь [6].

У 2009 році Кабінет Міністрів України затвердив Типові положення про управління культури і туризму обласної, Севастопольської міської, Головне управління культури, Головне управління охорони культурної спадщини, управління туризму і курортів Київської міської, відділ культури і туризму районної, районної у м. Севастополі, відділ культури, туризму та охорони культурної спадщини районної у м. Києві державної адміністрації [20]. Це рішення було явно запізнілим, враховуючи, що утворення управлінь культури і туризму в структурі ОДА урядом було запропоновано ще навесні 2005 р.

У квітні 2012 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 606 "Про затвердження рекомендаційних переліків структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної в м. Києві та Севастополі державних адміністрацій", відповідно до якої глави адміністрацій усіх рівнів повинні були завершити реорганізацію відповідних МДА до 1 січня 2013 року [5]. Згідно з цим нормативно-правовим актом пропонувалося утворити окрему структурну одиницю — інфраструктури та туризму в складі обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації, при цьому не вказувався вид структурного підрозділу. Такий крок уряду був викликаний тим, що на той час діяльність ЦОВВ з питань туризму — Державного агентства України з туризму та курортів — спрямовувалася та координувалася Міністерством інфраструктури України.

Після революції Гідності, в умовах обмеженості ресурсів, восени 2014 р. була проведена чергова оптимізація системи ЦОВВ, у результаті якої ліквідовувалося Державне агентство України з туризму та курортів, а разом з ним і ЦОВВ, який безпосередньо займався питанням розвитку туризму. Лише восени 2015 р. у структурі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України був створений спочатку відділ, а згодом департамент туризму та курортів, який функціонує до сьогодні.

Тим часом проблема, пов'язана з удосконаленням функціонування регіональної системи управління туристичною сферою, обговорювалася на першому засіданні Ради туристичних міст і регіонів (створена наказом № 204 від 09 лютого 2016 року Міністерством економічного розвитку і торгівлі України) [17]. Її учасники з метою підвищення ефективності управління вирішили удосконалити організаційну структуру управління туризмом, упорядкувати і структурувати місце туристичної сфери на регіональному рівні управління. Рада туристичних міст і регіонів прийняла рішення "розробити типові положення щодо створення єдиної моделі для всіх регіонів і виділення сфери туризму і курортів до окремих структурних підрозділів" [18].

Про створення такої структурної одиниці йшлося і в Рекомендаціях парламентських слухань на тему: "Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України", схвалених Постановою Верховної Ради України № 1460-VIII від 13 липня 2016 року, згідно з якими Міністерству еко-

номічного розвитку і торгівлі України доручалося протягом 2016 року "розробити та затвердити в установленому порядку типові положення про структурний підрозділ з питань туризму та курортів місцевої державної адміністрації" [13].

Зважаючи на це, у вересні 2016 року Департаментом туризму та курортів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України такі методичні рекомендації з розроблення положення про структурний підрозділ туризму та курортів місцевої державної адміністрації були затверджені. Відповідно до них ОДА пропонувалося створити окремий структурний підрозділ, який відповідав би за розвиток туризму та курортів.

Аналогічне рішення було прийняте Постановою Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 р. № 392 "Про внесення змін у додатки 1 і 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2012 р. № 606". Відповідно до нього уряд запропонував розділити регіональний структурний підрозділ — інфраструктури та туризму на дві окремі одиниці: інфраструктури; туризму та курортів [4]. Виокремлення окремого структурного підрозділу туризму та курортів на рівні регіону було викликано остаточним припиненням функціонування ще на початку 2015 р. Державного агентства України з туризму та курортів й таким чином "утратою зв'язку" туризму з інфраструктурою.

Проведений нами на початку липня 2019 року контент-аналіз офіційних веб-сайтів ОДА на предмет функціонування в її складі окремого структурного підрозділу з розвитку туризму та курортів, показав, що далеко не всі голови ОДА прислухалися до побажань уряду (табл. 1).

Така ситуація викликана тим, що відповідно до статті 5 Закону України "Про місцеві державні адміністрації" № 586 від 9 квітня 1999 р., Типові положення про структурні підрозділи місцевої державної адміністрації та рекомендаційний перелік її структурних підрозділів затверджуються Кабінетом Міністрів України, однак їхню структуру визначає голова адміністрації [8].

Найоптимальнішою структурною одиницею, яка б здійснювала інституційне забезпечення туристичної галузі на рівні області, на нашу думку, було б функціонування профільного "управління" чи навіть "департаменту", хоча не виключається "пониження" його до суто туристичного "відділу".

Водночас, як показує організаційна структура адміністрації, не завжди керівництвом ОДА усвідомлюється залежність значною мірою кінцевого результату туристичної політики регіональних органів влади від рівня організації управління розвитком туристичної сфери. Наприклад, у Вінницькій ОДА безпосередньо питанням розвитку туризму займається відділ внутрішньої торгівлі, сфери послуг та нормованого забезпечення. Наскільки тут ураховані галузеві повноваження, необхідні для реалізації державної політики в сфері туризму та курортів на регіональному рівні, здається питанням риторичним. У Харківській ОДА, попри наявність у її структурі управління культури і туризму, питанням розвитку туризму займається непрофільний "відділ охорони нерухомої культурної спадщини та музейної справи", у назві якого відсутнє навіть слово "туризм".

Отже, наразі не доводиться говорити про якусь єдину модель організаційної структури регіонального

Таблиця 1. Регіональні структурні одиниці державного управління туристичною сферою, початок липня 2019 р.

№ п/п	ОДА	Департамент	Управління	Відділ
1	2	3	4	5
1.	Вінницька	Департамент міжнародного співробітництва та регіонального розвитку	Управління торгівлі, послуг та розвитку споживчих ринків	Відділ внутрішньої торгівлі, сфери послуг та нормованого забезпечення
2.	Волинська	Департамент економіки та європейської інтеграції		Відділ туризму
3.	Дніпропетровська	Департамент економічного розвитку	Управління з питань інвестиційної діяльності та дерегуляції бізнесу	Сектор споживчого ринку та розвитку туризму
4.	Донецька /ВЦА/		Управління культури і туризму	Відділ з питань туризму, курортів та охорони культурної спадщини
5.	Житомирська		Управління культури та туризму	Відділ охорони культурної спадщини та туризму
6.	Закарпатська	Департамент економічного розвитку і торгівлі	Управління туризму та курортів	Відділ маркетингу туристичної діяльності. Відділ розвитку дестинацій і курортів
7.	Запорізька	Департамент культури, туризму, національностей та релігій	Управління культури і туризму	Відділ культури і туризму
8.	Івано-Франківська		Управління міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій	Відділ туризму
9.	Київська	Департамент економічного розвитку і торгівлі	Управління інвестицій	Відділ інвестицій
10.	Кіровоградська	Департамент культури, туризму та культурної спадщини	Управління охорони культурної спадщини, розвитку музейної справи та туризму	Відділ охорони культурної спадщини, розвитку музейної справи та туризму
11.	Луганська /ВЦА/	Департамент економічного розвитку, зовнішньоекономічної діяльності та туризму	Управління інвестиційної діяльності, підприємництва та цінової політики	Відділ залучення інвестицій та туризму
12.	Львівська		Управління туризму та курортів	Відділ розвитку туризму та курортів. Відділ маркетингу та промоції
13.	Миколаївська		Управління молоді та спорту	Відділ з питань молоді та туризму
14.	Одеська		Управління туризму, рекреації та курортів	Відділ розвитку туризму. Відділ курортів та рекреації
15.	Полтавська	Департамент культури і туризму	Управління розвитку туризму, музейної справи та охорони культурної спадщини	Відділ розвитку туризму і музейної справи
16.	Рівненська		Управління культури і туризму	Відділ туризму
17.	Сумська			Відділ промоції та туризму
18.	Тернопільська		Управління туризму	Відділ аналізу та розвитку туристичних дестинацій. Відділ промоції та реалізації туристичних проектів
19.	Харківська		Управління культури і туризму	Відділ охорони нерухомої культурної спадщини та музейної справи
20.	Херсонська	Департамент туризму та курортів	Управління розвитку курортно-рекреаційних територій та маркетингу. Управління розвитку туристичної діяльності та організаційно-фінансової роботи	Відділ розвитку курортно-рекреаційних територій. Відділ промоційно - маркетингової діяльності. Відділ розвитку туристичної діяльності. Відділ організаційно-фінансової роботи
21.	Хмельницька		Управління культури, національностей, релігій та туризму	Відділ охорони культурної спадщини, туризму, національностей та релігій
22.	Черкаська	Департамент регіонального розвитку	Управління економічного розвитку	Відділ економічного розвитку
23.	Чернівецька			Відділ з питань туризму
24.	Чернігівська	Департамент культури і туризму, національностей та релігій	Управління туризму та охорони культурної спадщини	Відділ розвитку туризму та музейної роботи
25.	м. Київ /КМДА/		Управління туризму та промоцій	Відділ організації туристичної діяльності. Відділ промоцій та іміджевої політики

управління в сфері туризму: нею займаються департаменти /управління /відділи ОДА різних блоків.

Такий різнобій форм управління туристичною галуззю в регіонах викликаний, по-перше, дуже частою реорганізацією в державі ЦОВВ у галузі туризму, що зви-

чайно не могло не відобразитися на структурі регіонального управління галуззю; по-друге, за цими всіма реорганізаціями на центральному рівні керівники ОДА не дуже поспішали (інколи просто не хотіли) і не вносили відповідні зміни в організаційну структуру обл-

держадміністрацій, мотивуючи це різними причинами: у разі відповідних реорганізацій, необхідністю попередньо погоджувати керівників нових структурних підрозділів з Києвом, пошуком додаткових ресурсів на її проведення (заміна вивісок, печаток, посвідчень) тощо; по-третє, ставленням керівництва ОДА до туризму як до чогось зайвого, без якого цілком можна обійтися.

ВИСНОВКИ

Як бачимо, на сьогодні існує певна суперечність між організаційною структурою управління сферою туризму і курортів на центральному та регіональному рівнях: структурні одиниці, що здійснюють на регіональному рівні регулювання туристичної сфери, у більшості не відповідають назві органу на центральному рівні, що загалом знижує ефективність та координацію, розриває цілісність управління туристичною сферою. Організаційна структура має бути типовою і не надто залежати від регіональних особливостей, будучи водночас ефективною. Слід спростити структуру, систематизувавши та уніфікувавши структурні одиниці ОДА, що забезпечують функціонування туристичної галузі. На нашу думку, доцільно в організаційній структурі ОДА передбачити виділення окремої суто "туристичної" структурної одиниці. Водночас вид цього структурного підрозділу (департамент, управління, відділ) регіони визначають самі, виходячи з конкурентоздатності туристичних регіональних ресурсів та баченні місця і ролі туризму в системі соціально-економічних пріоритетів розвитку регіону.

Література:

- Матвієнко А. Державно-правове регулювання туристичної галузі в Україні: історичний аспект / А. Матвієнко // Юридична Україна. — 2014. — № 2. — С. 19—23
- Онисьук Л. Філософія державного регулювання туристичної галузі: регіональний аспект / Л. Онисьук, П. Ворона // Державне будівництво. — 2010. — № 2 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2010_2_14
- Питання Державної туристичної адміністрації України: Указ Президента України № 331/2002 від 11 квітня 2002 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331/2002>
- Про внесення змін у додатки 1 і 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2012 р. № 606: Постанова Кабінету Міністрів України № 392 від 7 червня 2017 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250050230>
- Про затвердження рекомендаційних переліків структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної в м. Києві та Севастополі державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України № 606 від 18 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP120606?an=1> <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/245368208>
- Про затвердження рекомендаційних переліків управлінь, відділів та інших структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України № 966 від 1 серпня 2007 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2007-%D0%BF> <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP120606?an=1>
- Про заходи подальшого розвитку туризму: Постанова Кабінету Міністрів України № 728 від 29 квітня 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-99-%D0%BF>
- Про місцеві державні адміністрації: Закон України № 586 від 9 квітня 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
- Про Основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року: Указ Президента України № 973/99 від 10 серпня 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973/99>
- Про Положення про Державний комітет України по туризму: Указ Президента України № 1400 від 29 грудня 1998 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1400/98>
- Про примірні переліки управлінь, відділів та інших структурних підрозділів обласної, Севастопольської міської, районної, районної у місті Севастополі державної адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України № 1101 від 22 червня 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-99-%D0%BF>
- Про програму розвитку туризму в Україні до 2005 року: Постанова Кабінету Міністрів України № 702 від 28 червня 1997 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/702-97-%D0%BF>
- Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України": Постанова Верховної Ради України № 1460-VIII від 13 липня 2016 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1460-viii>
- Про структуру місцевих адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України № 328 від 11 травня 2005 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/328-2005-%D0%BF>
- Про туризм: Закон України № 324/95-ВР від 15 вересня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1995. — № 31. — Ст. 241.
- Про упорядкування структури місцевих державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України № 821 від 18 травня 2000 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2000-%D0%BF>
- Про утворення Ради туристичних міст і регіонів: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 204 від 9 лютого 2016 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show>
- Про утворення Ради туристичних міст і регіонів. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
- Типове положення про управління (відділ) з питань туризму і курортів обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України № 727 від 15 травня 2003 р.

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727-2003-%D0%BF>

20. Типове положення про управління культури і туризму обласної, Севастопольської міської, Головне управління культури, Головне управління охорони культурної спадщини, управління туризму і курортів Київської міської, відділ культури і туризму районної, районної у м. Севастополі, відділ культури, туризму та охорони культурної спадщини районної у м. Києві державної адміністрації: Постанова Кабінету України № 1415 від 25 листопада 2009 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1415-2009-%D0%BF>

21. Щодо Генеральних агентств по туризму: Наказ Державного комітету України по туризму № 299/01-03 від 15 серпня 1993 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1-03309-93?lang=uk>

References:

1. Matviienko A. (2014), "State-legal regulation of tourism industry in Ukraine: historical aspect", *Yurydychna Ukraina*, vol. 2, pp. 19—23.

2. Onischuk, L. (2010), "Philosophy of state regulation of tourism industry: regional aspect", *Derzhavne budivnytstvo*, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2010_2_14 (Accessed 05 July 2019).

3. President of Ukraine (2002), Decree "Issues of the State Tourism Administration of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331/2002> (Accessed 05 July 2019).

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "On amendments to Annexes 1 and 2 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 18, 2012 No. 606", available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250050230> (Accessed 05 July 2019).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), Resolution "On approval of the advisory lists of structural subdivisions of the regional, Kyiv and Sevastopol city, district, district in mm. Kyiv and Sevastopol state administrations", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP120606?an=1> <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/245368208> (Accessed 05 July 2019).

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), Resolution "On approval of the advisory lists of departments, departments and other structural subdivisions of local state administrations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2007-%D0%BF> <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP120606?an=1> (Accessed 05 July 2019).

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (1999), Resolution "About measures of further development of tourism", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-99-%D0%BF> (Accessed 05 July 2019).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Local State Administrations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (Accessed 05 July 2019).

9. President of Ukraine (1999), Decree "About the Basic directions of tourism development in Ukraine till 2010", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973/99> (Accessed 05 July 2019).

10. President of Ukraine (1998), Decree "About the Regulations on the State Committee of Ukraine on Tourism", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1400/98> (Accessed 05 July 2019).

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (1999), Resolution "On the indicative lists of departments, departments and other structural subdivisions of the regional, Sevastopol city, district, district administration in the city of Sevastopol", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-99-%D0%BF> (Accessed 05 July 2019).

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (1997), Resolution "About the program of tourism development in Ukraine till 2005", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/702-97-%D0%BF> (Accessed 05 July 2019).

13. Verkhovna Rada of Ukraine (2016), "On the Recommendations of the Parliamentary Hearings on the topic: "Development of the tourism industry as an instrument of economic development and investment attractiveness of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1460-19> (Accessed 05 July 2019).

14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2005), Resolution "About the structure of local administrations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/328-2005-%D0%BF> (Accessed 05 July 2019).

15. Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine "On Tourism", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80> (Accessed 05 July 2019).

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2000), Resolution "On streamlining the structure of local state administrations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2000-%D0%BF> (Accessed 05 July 2019).

17. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2016), Order "On the formation of the Council of tourist cities and regions", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show> (Accessed 05 July 2019).

18. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2016), Order "On the formation of the Council of tourist cities and regions", available at: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (Accessed 05 July 2019).

19. Cabinet of Ministers of Ukraine (2003), Resolution "Typical Regulations on the Department (Department) for Tourism and Resorts of the Oblast, Kyiv and Sevastopol City State Administration", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727-2003-%D0%BF> (Accessed 05 July 2019).

20. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009), Resolution "Typical regulations on the management of culture and tourism of the regional, Sevastopol city, the Main Department of Culture, the Main Department for the Protection of Cultural Heritage, the Tourism and Resorts of the Kyiv City, the Department of Culture and Tourism of the district, district in Sevastopol, the Department of Culture, Tourism and the Protection of the Cultural Heritage of the District in Kyiv, the state administration", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1415-2009-%D0%BF> (Accessed 05 July 2019).

21. State Committee of Ukraine on Tourism (1993), Order "Regarding General Travel Agencies", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1-03309-93?lang=uk> (Accessed 05 July 2019).

Стаття надійшла до редакції 17.07.2019 р.